

NVE Konesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Att: Jakob Fjellanger

Dato: 15.05.2023
Ders ref: 201104057-112
Vår ref: 1416293

Kommentarer til høringsinnspill Hemsil 3

Åpen

Hafslund Eco Vannkraft AS, HEV, har bedt NVE gjenoppta saksbehandling av søknad om bygging av Hemsil 3 kraftverk i Gol og Hemsedal kommuner. NVE har i brev av 31. mars 2023 bedt om tilbakemelding fra alle de opprinnelige høringspartene i saken om det har skjedd endringer i saken siden sist saken var på høring i 2013, og om det er nye forhold i saken som kan påvirke vurderingen av spørsmålet om det skal gis konsesjon eller om vilkårene som bør settes for en eventuell konsesjon for bygging av Hemsil 3.

Det har kommet 14 høringsinnspill fra 13 parter:

Direktoratet for mineralforvaltning (DirMin)

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statnett

Per Helge Myklebust

Ole Kai Midtgård

Olav Arne Løstegård

Ole Kristian Espedokken m.fl. grunneiere langs tunelltrace for Hemsil 3

Hallingdalselva fiskelag i Gol

Gol, Ål og Hemsedal kommuner v/Advokatfirmaet Lund & Co DA

Viken fylkeskommune

Nedre Hemsil Fiskeforening

Det er kommet en kommentar på at det er mange som vil være berørt som ikke har mottatt melding om denne høringen. HEV oppfatter at saken har vært godt opplyst samtidig som oppslag i lokal media bidratt til informasjon om saken. HEV har fått flere telefon- og e-posthenvendelser fra personer som ikke er nevnt spesifikt i NVEs adresseliste. Henvendelsene vitner om at høringen og saken er godt kjent.

HEV er spesielt tilfreds med at Statsforvalteren i Oslo og Viken «anser at effekt på naturmiljøet er tilstrekkelig utredet i forhold til naturmangfoldslovens krav om kunnskap før beslutning tas, jf. naturmangfoldslovens § 8».

Elektriske anlegg

Statnett har gitt innspill. HEV vil koordinere utvidelse av koblingsanlegg ved Hemsil 2 for tilknytning av Hemsil 3 til transmisjonsnettet med Statnett.

Forhold rundt nettilknytning er tilfredsstillende utredet.

Hydrologi – magasinutnyttelse og effektkjøring

Ål, Gol og Hemsedal kommuner v/Advokatfirmaet Lund & Co DA (på vegne av kommunene) har spilt inn synspunkter på konsekvenser for magasinutnyttelse i Gyrinos-Flævatn og «effektkjøring». Det vises til brevets punkt 2.2 og 2.4. Kommunene påstår at «det ligger i sakens natur at nye Hemsil 3 kraftverk vil endre reguleringen vesentlig» og at «økt slukeevne føre til mer effektkjøring», samt at «Hemsil 3 kraftverk medfører et helt annet vannføringsregime som ikke er vurdert i revisjonssaken».

Etableringen av Hemsil 3 vil ikke endre tappepraksis for Gyrinos-Flævatn eller fyllingsforløpet i magasinet. Slukeevnen i Hemsil 1 er ikke endret selv etter skifte av turbinene nylig. Hensikten med Hemsil 3 er først og fremst å utnytte tilsiget til Eikrebekkdammen bedre. Det gjøres ved å redusere flomtaket, forbedre virkningsgraden i anlegget og utnytte inntaksbassenget Eikrebekkdammen – innenfor de vilkår som er gitt – til effektkjøring når samfunnet har behov for det og til å tilby tjenester til balansemarkedene.

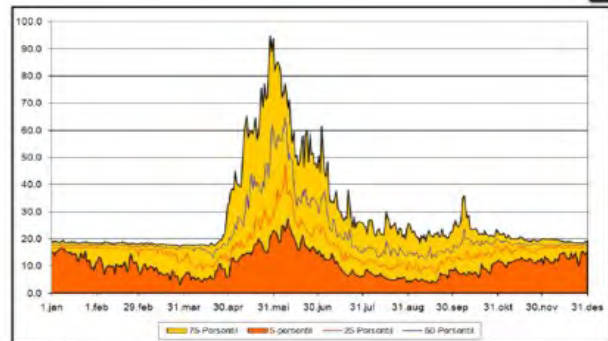
Konsekvensene av utnyttelsen av Eikrebekkdammen er utredet. De «betydelige negative konsekvenser» som Lund og co nevner i kap. 2.2 av effektutvidelsen, er utredet og vurdert i KU for prosjektet (påvirke fiskebestanden, medføre økt erosjon, vanskeliggjøre ferdsel, forringe rekreasjonsverdi og påvirke drikkevannsforsyning). Sommertapping fra Gyrinos-Flævatn utføres også i dag og er kun aktuelt i vannrike år hvor magasinet likevel vil fylles. Hemsil 1 går jevnt og trutt hele vinteren for å tømme magasinet til våren, og en utvidelse av Hemsil 2 vil ikke ha betydning for tappepraksis (som Lund og co antyder). Det vises til plansjene gjengitt under, oversendt NVE tidligere. Hemsil 3 gir ikke noen ny fyllings- eller tappepraksis i Gyrinos-Flævatn. Det er dermed ikke behov for tilleggsutredninger av miljøkonsekvenser som følge av utnyttelsen av Eikrebekkdammen etter forskrift om konsekvensutredninger § 27 og naturmangfoldloven § 8.

Temaet er belyst tidligere i prosessen. Det vises til KU om hydrologi, se kapittel 4, og er utdypet i egne forsendelser til NVE datert 6. mai 2014, se pkt. 7 om dagens praksis:

7. Kjører dere Hemsil 1 med effektkjøring parallelt (ev. med liten tidsforskyvning) med Hemsil 2? Hvis dere ikke gjør det, hvorfor ikke? Poenget kunne være å redusere behovet for store vannstandsendringer i Eikredammen sommerstid, og i tillegg øke produksjonen i Hemsil 2 (og ev. 3) ved økt fallhøyde.

- Vi utnytter Eikredammen og Hemsil 2 (100 MW) optimalt etter forbrukernes effektbehov, særlig i sommersesongen.
- Kraftsystemets behov følger i dag i hovedsak forbruksmønsteret, men fremover vil stor variasjon i nyeregulerbarproduksjon stille nye krav til kraftsystemet.
- Vi har insentiv til å holde Eikredammen høy, men det er ikke alltid ønskelig eller mulig (til alle perioder og i alle årstider)
- Pga. forbruksvariasjonene mellom dag og natt er det alltid ønskelig med effektkjøring i Hemsil. Hvis det er mulig å få til i deler av sommersesongen blir effektkjøringen parallell (primært i vannrike år).
- Hemsil 1 står stort sett om sommeren. Vi prioriterer oppfylling av Flævatn om sommeren. I vannrike år, kan det være hensiktsmessig med parallell effektkjøring i de to verkene. Se neste side.

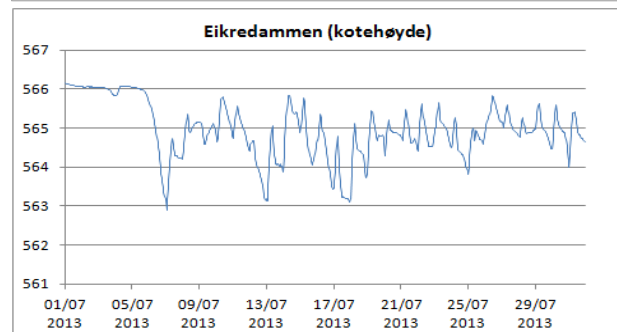
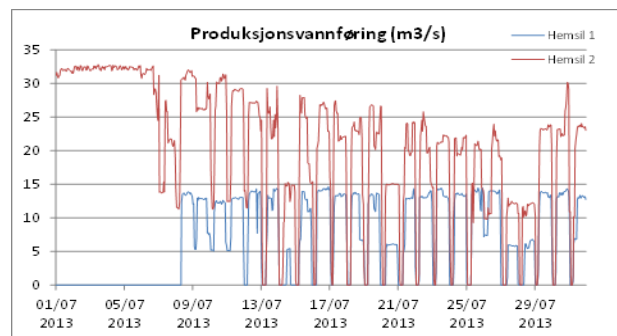
Figur 7.5, 25, 50 og 75 persentilen (Verdier i m³/s).

Vannføring til Eikredammen

ECO

7. Ytterligere kommentar

- Hvis det er en våt sommer og Flævatn ligger an til å fylles tidlig, forhåndstapper vi fra magasinet i juli–september. Da blir det stort sett parallell effektkjøring.
- Figuren viser parallell effektkjøring i juli 2013. Dette er ikke en årvisst situasjon.
- Det kan være noe parallell effektkjøring i Hemsil 1 og 2 i mars –mai og oktober. I mai –september fylles normalt Flævatn, og det er normalt ingen produksjonskjøring i Hemsil 1.
- Vinterstid må Hemsil 1 gå for fullt nesten hele tida for at vi skal klare å tappe ned Flævatn, og det er derfor lite rom for parallell effektkjøring .

Vi kan også nevne at privatrettslige forhold taler for at innarbeidet fyllings- og tappepraksis vil videreføres med oppsamling av vann og fylling av magasinet i sommerhalvåret og tapping om høsten og i vintersesongen. Til NVEs orientering gjengir vi en forutsetning for skjønnet som ble holdt for Hemsilreguleringen, side 23 i Vassdragsoverskjønn av 23. mars 1963:

Skjønnsretten skal først ta standpunkt til de generelle tvistpunkter og deretter avgjøre tiltakskravene. På grunnlag av dette vil så de enkelte erstatninger bli fastsatt til slutt.

Manøvreringsreglementet.

Overskjønnet forutsetter i likhet med underskjønnet at Oslo Lysverker vil samle opp vannet i sommerhalvåret og tappe magasinene om høsten og vinteren. Når det er hevdet at Oslo Lysverker etter konsesjonsbetingelsene paragraf 2 kan tappe etter sitt behov, så er å merke at manøvreringsreglementet setter visse grenser for dette – i paragraf 1 øvre og nedre grense for vannstanden i magasinene, i paragraf 2 sies at den naturlige flomvassføringen ikke skal økes eller lavvassføringen ikke forminskes til skade for andre nedenfor Hemsil II.

Til slutt kan vi nevne at Olje- og energidepartementet skriver følgende i kgl.res. om Hemsilreguleringen (side 64) av 23. juni 2021:

«3.4 Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget i saken er basert på NVEs innstilling i revisjonssaken samt NVEs innstilling for Hemsil 3, revisjonsdokumentet med vedlegg og høringsrunder, NVEs vedtak om innkalling, HECOs klage og NVEs brev av 16. april 2020. Departementet mener kunnskapsgrunnlaget oppfyller de krav lovgivningen stiller til slike saker.»

Utredninger knyttet til konsesjonssøknaden for Hemsil 3 ligger til grunn for departementets vurdering av nye vilkår for Hemsilreguleringen.

Innspill om magasinrestriksjoner i Gyrinos-Flævatn er basert på en annen utnyttelse av magasinet enn i dag. Som nevnt vil magasinet utnyttes som tidligere og innenfor de til enhver tids gjeldene krav. Det er ikke behov for tilleggsutredninger innenfor dette temaet.

Hydrologi – kjøring av Eikrebekkdammen

Ål kommune og Statsforvalteren mener at økt slukeevne vil kunne gi raskere tapping av Eikrebekkdammen. Det er korrekt at Eikrebekkdammen vil utnyttes som inntaksbasseng med til dels sterkt varierende vannstand, og det er utredet i KU for hydrologi og fisk. Det er fastsatt HRV og LRV i manøvreringsreglementet for dette inntaksbassenget. Hvis noe er nytt i saken, vises det til at OED skriver i revisjonssaken (side 58):

Statnett har ved brev av 4.6.2021 oversendt innspill til revisjonsakene i Hallingdal gjennom et felles innspill for Hemsil, Holsreguleringen og Uste-Hallingdalsvassdraget. Brevet er unntatt offentlighet da det inneholder kraftsensitiv informasjon. Innspillet er lagt til grunn i departementets behandling av saken.

Skal Hemsil 2 og 3 bidra til balansemarkedene som forutsatt, kan det ikke innføres restriksjoner på utnyttelsen av Eikrebekkdammen.

Det er etter HEVs syn ikke kommet nye innspill vedrørende hydrologi som ikke allerede er utredet i eksisterende KU for Hemsil 3.

Landskap

Det er ingen nye innspill på landskapsmessige forhold som ikke allerede er besvart under andre avsnitt i dette brev eller som er nye utover det som allerede er utredet i konsekvensutredningen for Landskap for Hemsil 3.

Kulturminner og Kulturmiljø

Det er ingen nye innspill på kulturmiljø eller kulturminner forhold som ikke allerede er besvart under andre avsnitt i dette brev eller som er nye utover det som allerede er utredet i konsekvensutredningen for Kulturminner for Hemsil 3.

Naturmiljø og naturens mangfold

I vårt brev til OED av 31. oktober 2022 om anmodning om åpning for avsluttende konsesjonsbehandling er det beskrevet en ny registrering av en sjelden sommerfugl (Apollosommerfugl) nord for koblingsanlegget på sørsiden av Lisbetnuten. Aktuelle avbøtende tiltak er omtalt i brevet. Vi mener det ikke behov for tilleggsutredninger.

Fisk og ferskvannsbiologi

Statsforvalteren mener at det ved konsesjonsbehandling av Hemsil 3 bør utredes for potensialet for å sette vilkår for å ivareta og om mulig forbedre fiskens vandring i vassdraget. Krav om utredning av fiskevandring ved Eikrebekkdammen ble gitt i nye reviderte konsesjonsvilkår for Hemsilreguleringen av 23.06.2021. I brev fra HEV til NVE av 30.01.2023 (vår ref:1397099) er det vedlagt en fagrapport og HEVs egen vurdering av mulighetene for etablering av fiskevandring ved Eikrebekkdammen. Det vises til brevet og konklusjonene der.

Innføringen av minstevannføring i Hemsilvassdraget nedstrøms Eikrebekkdammen vil føre til at ørret som slipper seg over dammen får vesentlig forbedrede levekår.

Statsforvalteren og Viken fylkeskommune tar opp fiskevandring inn i kraftverkstunellen. Det hevdes at en økning i slukeevne for Hemsil 3 vil «vil føre til at mer fisk vil bli slukt inn i inntaket og derfor gå tapt i turbinene. Dette er negativt i forhold til fiskebestanden i Eikredammen.

Regulanten bør derfor pålegges tiltak for å redusere økt tap av ørret i turbinene til Hemsil 2 og 3».

Det er en uheldig påstand å hevde at fisk blir «slukt» i inntaket og «går tapt i turbinene». HEV ønsker å tilbakevise denne påstanden fra Statsforvalteren hva gjelder de påståtte konsekvensene for Hemsil 2 og 3 med noen utdypende opplysninger:

Det er i dag 20 mm spalteåpning i inntaksgrinda ved Eikrebekkdammen. Det planlegges med samme spalteåpning for inntaksgrinda til Hemsil 3. Den smale lysåpningen forklares med at inntaksgrinda fungerer som finvaregrind med kontinuerlig grindrensning. Erfaringen man har med fiskevandring ved inntaksrister, er knyttet til **aktiv nedvandring** i laks- og sjøørretbestander (og til dels ål) hvor vandring er en viktig del av livssyklus (se eksempelvis SINTEF rapport 000723). I Hemsil er dette ikke tilfellet (se NINA rapport nr. 906), selv om det går fisk over dammen i flom.

20 mm spalteåpning i grinda er en så liten åpning at selv liten fisk (< 20 cm) aktivt må svømme inn igjennom risten. Større fisk (> 20 cm) vil ikke kunne gå inn i en så liten riståpning (normalt regner man fiskens bredde til å være ca. 10 % av total lengde). Når en fisk nærmer seg en inntaksrist, så vil den føle en hastighetsgradient. I Eikrebekkdammen er hastighetsgradient veldig markant siden det normalt er vannhastighet ned mot null i Eikrebekkdammen. Erfaringer viser at i møte med en slik hastighetsgradient vil fisken snu seg, slipper seg sakte med halen mot risten hvor den vil føle at det *ikke* er en passasje og svømme vekk. Vannhastigheten ved inntaket vil være ca. 1 m/s, og det er en hastighet som ikke er problematisk for ørret, selv ikke for fisk < 20 cm total lengde.

Resultater fra et forsøk gjennomført i Sverige (Harbitch¹) viste at selv laksesmolt med stor vandringsvillighet/motivasjon effektivt ble hindret av lignende spalteåpning som er planlagt for inntaket for Hemsil 3.

Erfaringen fra nedtapping og inspeksjon av vannveien i Hemsil 2 er i tillegg at det ikke observeres fisk i lavbrekk i tunellen (hvor det blir stående vann når tunellen tømmes) eller i pådragskammer etc. (Siste gang tunellen var tømt, i 2022, ble det kun observert 1 fisk.) Dersom det hadde vært et problem med et høyt antall fisk som vandret inn i tunellen og ble «fanget» i tunnelsystemet, ville man observert denne fisken i forbindelse med nedtapping og inspeksjon av vannveien.

¹ Harbitch et al, 2022, <https://doi.org/10.1016/j.ecoleng.2021.106438>

Hallingdalselva nedstrøms avløpet til Hemsil 3.

Hallingdalselva fiskelag i Gol ønsker seg mer avbøtende tiltak i Hallingdalselva. For Hallingdalselva er det nylig fastsatt nye vilkår (Ustereguleringen kgl.res. 27. januar 2023) og HEV har en omfattende tiltaksplan i Hallingdalselva under utarbeiding. Strekningen nedstrøms avløpet til Hemsil 2 inngår i denne planen.

Fiskelaget ønsker seg også utsetting av større ørret i både Hallingdals- og Hemsilvassdraget.

HEV mener at slik utsetting ikke er formålstjenlig og feil bruk av ressurser og er ikke i tråd med moderne fiskeforvaltningsprinsipper. Det er opp til Statsforvalteren å ta stilling til et slikt krav innenfor standard naturforvaltningsvilkår.

Etter vannforskriften er miljømålet for sterkt modifiserte vannforekomster GØP. GØP kan innebære ulik miljøtilstand i ulike vannforekomster.

Vannforekomst 012-3149-R har allerede nådd GØP. Se Vann-nett for utfyllende informasjon. Hemsil 3 vil ikke forringe miljøtilstanden sammenlignet med i dag. Muligheten til å forbedre tilstanden i vannforekomstene i Hallingdalselva ivaretas – slik Statsforvalteren påpeker – gjennom reviderte konsesjonsvilkår både for Hemsilvassdraget og for Hallingdalsvassdraget og gjennom innføringen av standard naturforvaltningsvilkår, som gir hjemmel til å pålegge nye, avbøtende tiltak. Utover det, mener HEV at det ikke kan settes vilkår om noe bestemt miljømål i konsesjonsvilkårene.»

Forholdene for fisk og ferskvannsbiologi er meget godt utredet i vassdragene, og HEV mener det i høringsrunden ikke er kommet nye opplysninger innenfor temaet fisk og ferskvannsbiologi som ikke allerede er utredet i gjennomført i KU for Hemsil 3.

Forurensning

Støv, støy og rystelser under eventuelt driving av ny tilløpstunell til Hemsil 3 er utredet i konsekvensutredning for Forurensning for Hemsil 3. Det er ikke behov for tilleggsutredninger.

Når det gjelder utnyttelse og gjenbruk av overskuddsmasser etter utbyggingen i foreslåtte tipper, så er HEV enig i at overskuddsmasser fra prosjektet bør bli gjenbrukt og gjenvunnet. HEV er innstilt på at eksterne parter vil utarbeide planer og søknader for slik ressursutnyttelse etter at utbyggingen av Hemsil 3 er avsluttet. HEV vil være en sentral høringspart i behandlingen av søknader om slik utnyttelse.

Naturressurser

Driftstunell for Hemsil 3 er planlagt over et masseuttak som Direktoratet for Mineralforvaltning, «DirMin» kaller «Hovet» masseuttak, men som lokalt går under navnet «Hatten». Det har tidvis pågått uttak av grusforekomster i området og foredling av blant annet torvmasser for videresalg. DirMin etterspør konsekvenser for masseuttaket som følge av ny tunell.

HEV har vært i kontakt med entreprenør som har aktivitet i grustaket. Entreprenøren bekrefter at aktiviteten i området gjelder uttak av grusforekomster og videreføring av masser regulert i en gammel plan. Det foreligger ingen plan eller framtidig plan for å etablere steinbrudd i området som vil være i konflikt med en eventuell ny tunell. Ifølge Entreprenøren så er ikke området egnet for framtidig etablering av steinbrudd. HEV kan ikke se at omtalt område er avsatt til masseuttak i kommuneplanen, det finnes heller ingen reguleringsplan for utnyttelse av området til råstoffutvinning.

HEV konkluderer derfor med at eksisterende og godkjent aktivitet i masseuttaket ikke er i konflikt med en eventuell bygging av ny tunell i området.

Samfunn – kommunenes økonomi og konsesjonskraftpris

Ål, Gol og Hemsedal kommuner v/Advokatfirmaet Lund & Co DA har spilt inn synspunkter på konsekvenser for kommunenes økonomi og spesielt konsesjonskraftprisen. Kommunene etterspør en nærmere vurdering av de samfunnsmessige konsekvensene for de berørte kommunene. Videre mener kommunene at vilkåret om konsesjonskraftpris i konsesjonen for reguleringen av Hemsilvassdraget må endres fra individuell selvkost til OED-pris (gjennomsnittspris i representative verk). De viser til Skjerka-avgjørelsen (LB-2019-27384).

HEV er ikke enig i at det ikke er foretatt noen vurdering av de samfunnsmessige konsekvensene av tiltaket for kommunen. Dette var et tema som ble utredet i KU. Det vises videre bl.a. til oversendelse til Olje- og energidepartementet i e-post 30. mars 2015, med referat fra møte mellom kommunene, NVE og E-CO fra den 19. juni 2013. Kommunene fikk også den gang utredet konsekvensene for konsesjonskraftprisen av Advokatfirmaet Lund & Co DA, og fikk dekket advokatkostnadene av konsesjonssøker. Det vises til brev fra NVE til E-CO 1. desember 2017 (ref. 2017201104057-105 kv/jfj), der NVE uttalte at «... *den totale kostnads- og tidsbruken i denne saken ligger over hva som kan anses nødvendig for at kommunene skal kunne ivareta sine interesser og avgjøre om de er for eller imot prosjektet*».

Når det gjelder kommunens anførsel om at konsesjonskraftprisen i konsesjonen for reguleringen av Hemsilvassdraget (kgl.res. 23. juni 2021) må endres til OED-pris, vil vi aller først påpeke at dette er et forhold som ikke er relevant for konsesjonsbehandlingen av Hemsil 3.

Konsesjonssøknaden for Hemsil 3 gjelder et kraftverk over 40 GWh. Det er ikke hjemmel for å fastsette vilkår om konsesjonskraft i slike saker. For Hemsil 3 vil det bli avgitt konsesjonskraft etter bestemmelsene i konsesjonen for reguleringene i Hemsilvassdraget. Denne konsesjonen er nettopp revidert. Vilkåret om konsesjonskraft og konsesjonskraftpris er uendret.

Dette viser for øvrig at Hemsil 3 og revideringen av Hemsilreguleringen ikke kan anses for å være en «kombinasjonssak», slik Skjerka-saken er et eksempel på. Med kombinasjonssak menes «..saker hvor revisjonssaken behandles sammen med søknad om opprusting og utvidelse av kraftverk etter vassdragsreguleringsloven, der begge konsesjonene får vilkår om

konsesjonskraft» (våre understrekninger), ref. OEDs begrunnelse i Røssågareguleringene (kgl. res. 17. juni 2022) side 59, som kommunene selv henviser til. Revisjonen av Hemsilreguleringen var en ren revisjonssak. HEV er ikke enig med kommunene i at Hemsil 3 og revisjonssaken ble behandlet som en kombinasjonssak frem til HEV stanset søknaden i 2017. NVE behandlet og ga innstilling til Hemsil 3 i desember 2014 isolert fra revisjonssaken, selv om revisjon var åpnet allerede i 2011. Det ble derfor ikke lagt opp til noen parallell behandling av de to sakene.

For det tilfellet at søknaden om utbyggingen av Hemsil 3 og revideringen av Hemsilreguleringen kan anses som en kombinert sak, mener HEV at Skjerka-saken uansett ikke underbygger kommunenes anførsel om at konsesjonskraftprisen må endres til OED-pris for Hemsilreguleringen. Vi viser til at saksforholdene i Skjerka-saken var vidt forskjellig fra denne saken. Skjerka-saken omfattet bl.a. bygging av nye dammer, økt fallutnyttelse og økt regulering. Det var derfor påkrevd med nye konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven for blant annet tilleggsreguleringen. For å gjøre vilkårene mer oversiktlige, ble konsesjonskraftprisen fastsatt til OED-pris både for de nye og for de eksisterende (reviderte) konsesjonene.

For Hemsil 3 er det som sagt samme fall/fallhøyde som vil benyttes, og det er ingen nye reguleringer. Det er ikke hjemmel for å sette vilkår om konsesjonskraft i en eventuell konsesjon for Hemsil 3. Etter vårt syn støtter derfor ikke Skjerka-saken og forvaltningspraksis for øvrig, kommunenes anførsel om at konsesjonskraftprisen må endres til OED-pris i Hemsilreguleringen. Det er når nytt fall eller nytt vann tas i bruk at det er praksis for å ilegge nye økonomiske vilkår i kombinasjonssaker, slik at ny konsesjon og konsesjonene som revideres kommer innenfor samme bestemmelse. Vi mener derfor at det vil være i strid med gjeldende forvaltningspraksis å endre konsesjonskraftprisen til OED-pris i Hemsilreguleringen.

Vi vil for øvrig bemerke at påvirkning på selvkostprisen som følge av utbyggingen av Hemsil 3, er et forhold som NVE mente ikke var relevant for vurderingen av konsesjonsspørsmålet for Hemsil 3. Vi viser til det NVE skriver om dette i innstillingen om Hemsil 3 datert 18. desember 2014 (side 39): «...NVE kan ikke se at prisen på konsesjonskraft skal få betydning for konsesjonsspørsmålet vedrørende Hemsil 3 kraftverk. NVE vil påpeke at kommunene gjennom mange år har hatt utbytte av relativt rimelig konsesjonskraft. Det er helt naturlig at anlegg må moderniseres og rustes opp etter mange års drift, og at det da vil påvirke selvkostprisen. NVE mener at konsekvenser for konsesjonskraftprisen etter gjeldende regelverk ikke kan tillegges betydning for om det skal gis konsesjon etter vassdragslovgivningen».

Samfunn – øvrige private forhold

Det har kommet et privatrettslige innspill på at HEV må oppruste vei fra Grønli Bru til Hemsedal med tunellmasse fra utbyggingen (ca 7 km). Den omtalte veien ble omhandlet i Vassdragsskjønnet for Hemsilutbyggingen i 1963. Kravet om veibygging var et tiltakskrav fremlagt av Gol kommune på vegne av skogeierne (tiltakskrav 13). Overskjønnet avviste kravet i skjønnet den gangen med henvisning om at det var tilrettelagt for tømmerkjøring over den

tørrlagte elva. Oslo Lysverker ble likevel pålagt om å yte et engangsbidrag den gangen på 130.000,- til Gol kommune for bygging av nevnte skogsbilvei og 25.000,- til forsterking av Grønli bru.

Skogeiendommene som ligger langs den nevnte skogsbilveien ligger utenfor influensområdet til utbyggingen av Hemsil 3. HEV mener derfor at kravet ikke kan begrunnes gjennom utbyggingen av Hemsil 3.

Grunnvann

I HEVs svar av 12. august 2013 som svar på høringen av konsesjonssøknaden til Hemsil 3 skrev E-CO, nå HEV, følgende til NVE vedrørende vannforsynings spørsmål og grunnvann:

Vannforsyning og grunnvann

Flere høringsuttalelser er bekymret for konsekvensen for grunnvannsbrønner og vannforsyning av tunelldriving. Det gjelder særlig områdene ved tverrslag Berget/Hatten/Overhatten/Rusti og i Espedokken/Snodalen/Åsgardan. E-CO har generelt stor forståelse for problemstillingen.

Erfaringene fra sprengningen/etableringen av eksisterende tunell under Åsgardan og Snodalen tilsier at dette kan gi lekkasje og tørrlegging av brønner, og at dette også skjer ved tømning av tunnelen ved revisjoner. For området Berget/Hatten/Overhatten/Rusti har ikke E-CO mottatt noen henvendelser om bortfall av vannforsyning ved revisjoner som innebærer tømning av tunnelen. Årsaken er trolig at overflatevannkildene ikke påvirkes av tunnelen og at borebrønner går dypere eller er etablert langt borte fra tunnelen i området. Basert på dette tror vi at risiko for forringelse av eksisterende vannforsyningsanlegg i dette området er liten.

HEV har fortsatt samme holdning til vannforsynings spørsmålet, og HEV planlegger å utføre følgende undersøkelser før en eventuell anleggsstart:

- Gjennomføre en kartlegging av eksisterende vannforsyningsanlegg og grunnvannsbrønner i de berørte områdene. En rapport om geografisk plassering av vannforsyningene, dybder på grunnvannsforsyning, eventuelt kapasiteter og vannkvalitet vil utarbeides av uavhengig instans. Rapporten vil i hovedsak utarbeides på grunnlag av offentlig tilgjengelig data og direkte grunneierkontakt.
- Et «Miljøoppfølgingsprogram» (MOP) vil etableres som et styringsverktøy for utbyggingsorganisasjonen. Overvåkning og oppfølging av vannforsyningsanlegg vil være et naturlig element i et MOP. Oppfølging vil inkludere en plan for oppfølging av borebrønner som dreneres som følge av driving av ny tunell.
- For virksomheter/husstander med særlig stort vannforsyningsbehov planlegges det i tillegg etablert beredskap eller avbøtende tiltak for akutt vannmangel.

Dersom utbyggingen får dokumenterte negative konsekvenser på vannforsyningsanleggene, vil korrigerende og avbøtende tiltak iverksettes på utbyggers bekostning. Det er derfor etter HEVs mening ikke behov for nye tilleggsutredninger innenfor temaet vannforsyning og grunnvann.

Avsluttende kommentar

Hafslund Eco Vannkraft AS mener at Hemsilvassdraget er meget godt utredet for alle relevante konsekvenser av Hemsil 3. Det foreligger et oppdatert, grundig og dekkende kunnskapsgrunnlag for å gi oppdatert innstilling fra NVEs side i saken til OED.

Hemsil 3 er et O/U-prosjekt med små negative virkninger for allmenne interesser. Norge trenger tilgang til mer kraftproduksjon, og Hemsil 3 vil være et monnende bidrag.

Med vennlig hilsen
Hafslund Eco Vannkraft AS

Lars Oust
Prosjektleder

Bjørn Otto Dønnum
Senior rådgiver vassdrag

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.